

Ökat fiske efter havskräfta - med risk för lägre priser?

Den mängd havskräfta som säljs på den svenska marknaden är idag långt mindre än den tillgängliga kvoten. Skulle fiskarna få möjlighet att sälja mer havskräftor ökar intäkterna, men det kan också leda till att priserna blir lägre. I den här studien analyserar vi hur priserna påverkas om mer trålfiskad havskräfta säljs på marknaden. Resultaten visar att :

- Om mängden trålfiskad havskräfta ökar med 5 procent minskar priset med 1 procent, dvs. försäljningsvolymen måste öka mycket för att priset ska falla.
- Ett lägre pris på trålfångad havskräfta gör att konsumenter köper mer trålfångad och mindre burfångad havskräfta.
- Mindre efterfrågan på burfångad havskräfta innebär att burfisket förlorar intäkter.

Ett ökat utbud av havskräfta kan påverka priserna

Havskräfta är en av de arter i svenskt fiske där kvoten inte utnyttjas till fullo. År 2016 landades knappt 1400 ton havskräfta vilket motsvarade cirka 50 procent av kvoten. Den oanvända kvoten är en outnyttjad resurs som kan ge ökade intäkter för fiskarna. Om fler ges tillstånd att fiska efter havskräftor med trål kan utbudet på marknaden komma att öka. Exempelvis har Havs- och vattenmyndigheten under 2019 öppnat för att torsktrålare från Östersjön ska kunna få tillstånd att fiska havskräfta på västkusten i samband med att torskfisket i Östersjön temporärt har stängts. Ökade fångster kan leda till att priset på trålfiskad havskräfta blir lägre.

Bland de aktiva kräftfartygen finns idag både trålare och burfartyg. Vi vet i dagsläget mycket lite om hur priserna på havskräfta bestäms och hur interaktionen mellan priserna på burfiskad och trålfiskad havskräfta ser ut. Kan större fångster av trålfångad havskräfta leda till ett lägre pris som gör att fler konsumenter föredrar trålfångad havskräfta framför burfångad? Eller ser konsumenterna den burfiskade havskräftan som en olik produkt så att inköpen av burfiskade havskräftor inte påverkas av priset på trålad havskräfta? I dag betalar konsumenter generellt ett högre pris för burfiskade havskräftor då många konsumenter anser dem vara av högre kvalitet. De är också fångade med redskap som har mindre påverkan på havsmiljön eftersom bottenarna påverkas mindre och bifångsterna är lägre. Om priserna på trålfångad respektive burfångad havskräfta

är beroende av varandra kommer förvaltningsbeslut som påverkar hur mycket havskräfta som säljs på marknaden att påverka prisbildningen för båda typerna av fiske. Exempel på sådana förvaltningsbeslut kan vara hur fördelningen mellan bur- och trålfiskeområden ska se ut eller hur många licenser för trål- och burfiske som ska ges ut. I den här studien analyserar vi för det första hur ökade fångster av trålad havskräfta påverkar priset på den trålade havskräftan. För det andra analyserar vi hur en prisförändring på trålad havskräfta påverkar konsumenternas efterfrågan på burfiskad havskräfta.

**Vi använder vin-
dar för att skatta
hur kvantiteten
påverkar priset**

Studien använder statistiska metoder för att hitta sambandet mellan pris och kvantitet. Ett problem vid studier av hur kvantiteten påverkar priset på marknaden är att det är svårt att avgöra i vilken utsträckning priset ändras på grund av förändrad efterfrågan eller förändrat utbud. Ökar efterfrågan stiger priset och då är det lönsamt att fiska mer vilket innebär att även utbudet stiger. För att hitta sambandet mellan pris och kvantitet använder vi variationer i vindhastigheter. Vindhastigheter påverkar endast utbudet av havskräfta. Om det blåser kraftigt kommer få fartyg att åka ut och fiska och då sjunker mängden havskräfta av en anledning som inte har med efterfrågan att göra. Att efterfrågan skulle påverkas av vindhastigheter är inte troligt. Detta gör det möjligt att skatta hur förändrade kvantiteter påverkar priserna på havskräfta.

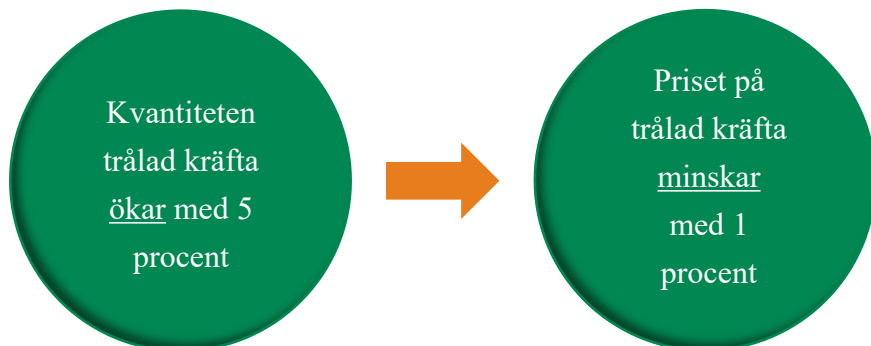
Beräkningarna är gjorda för dagliga kvantiteter och priser, dvs. vi studerar hur kvantiteterna påverkar priset på kort sikt givet de uppköpare och marknadskanaler som fanns för kräftfisket under den studerade perioden. Om kvoterna började nyttjas fullt ut skulle det innebära en mycket stor ökning av kvantiteten. På kort sikt kan priserna förväntas falla, men om fångsterna ökar mer långsiktigt kan det på sikt skapas nya marknadskanaler (t.ex. ökad export) som håller uppe priserna även om fångsterna ökar mycket kraftigt.

**Data kommer från
Havs- och vatten-
myndigheten**

All data över priser och sålda kvantiteter kommer från avräkningsnotor som samlas in av Havs- och vattenmyndigheten. I analysen används totala försäljningar under en dag och det genomsnittliga priset under samma dag. Datamaterialet innehåller data för alla dagar med försäljning av havskräftor mellan 1996 och 2016. Försäljningen sker framför allt vid Göteborgs och Smögens fiskauktioner. Avräkningsnotorna är sammankopplade med fiskarens loggbok för att kunna skilja på havskräfta som är fiskad med bur och havskräfta som är fiskad med trål. Vindhastigheter kommer från SMHI för mätstationerna på Nordkoster, Väderöarna, Måseskär, Vinga och Nidingen.

Vad händer om mängden trålad havskräfta ökar?

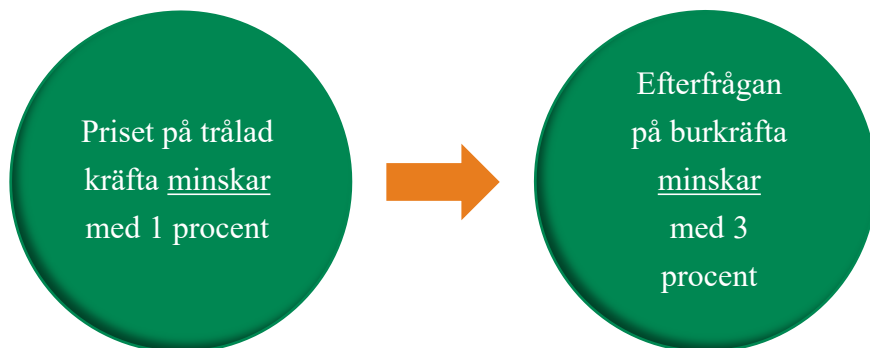
Våra resultat visar att en ökning av mängden trålfiskad havskräfta får en liten effekt på priset. En ökning av försäljningsvolymen med 5 procent skulle minska priset med en procent.

Att försäljningsvolymen ökar med 5 procent är inte samma sak som att kvoten ökar med 5 procent eftersom det inte säkert att hela den tillgängliga kvoten utnyttjas i praktiken. Om priserna sjunker kan fiskare välja att inte fiska hela sin kvot. Klart är att en ökning av mängden trålade havskräftor på marknaden får en förhållandevis liten effekt på priset. Detta beror på att uppköpare (och i förlängningen konsumenter) fortfarande är villiga att betala relativt höga priser för havskräftor även om de finns tillgängliga i större mängder. En ökning av försäljningsvolymen skulle därför ge ökade intäkter för fisket som helhet.

Hur påverkas efterfrågan på burfångad havskräfta?

När en större mängd trålade havskräftor säljs till lägre priser påverkas även efterfrågan på burfiskad havskräfta. När trålade havskräftor blir billigare kommer en del konsumenter att byta ut burfiskade havskräftor mot trålfångade vilket betyder att efterfrågan på burfiskade havskräftor minskar.

Våra beräkningar visar att om priset på trålad havskräfta minskar med 1 procent så minskar efterfrågan på burkräfta med 3 procent.

**Små effekter på
priser men olika
effekter på fiskare
och miljö**

Konsumenterna är alltså förhållandevis benägna att byta ut burfångade havskräftor mot billigare trålfångade. Sammanfattningsvis så skulle alltså en större mängd trålade kräftor på marknaden leda till att priserna på trålad havskräfta minskar, men effekten är inte så stor eftersom det krävs att försäljningsvolymen ökar mycket för att priserna ska falla. Men, i den mån priserna på trålfångad havskräfta faller så kommer även konsumenternas efterfrågan på burfiskad havskräfta att påverkas. Detta kan få effekter på burfiskarnas intäkter.

En av våra slutsatser är att priset på havskräfta är förhållandevis okänsligt för den mängd havskräfta som säljs på marknaden. I vårt exempel ovan ökar försäljningsvolymen med 5 procent. Eftersom det finns en stor outnyttjad kvot är det möjligt att försäljningsvolymen skulle öka mycket mer än så. Om mängden trålfiskad havskräfta ökar mycket ger våra resultat att priset på trålad havskräfta naturligtvis minskar mer men effekten på priset skulle ändå vara förhållandevis liten. Det innebär att fiskeripolitiska beslut som påverkar hur mycket havskräfta som finns till försäljning också kommer att ha liten påverkan på priserna. Ökat kvotnyttjande och större försäljning kommer därför att innebära högre intäkter för fiskerieringen som helhet. Samtidigt är det inte säkert att alla fiskare får ökade intäkter. Om de ökade försäljningsvolymerna beror på att nya fiskare får tillstånd att fiska blir effekten på nuvarande fiskare endast att de får lägre priser, dvs. intäkterna för dagens fiskare riskerar att sjunka.

Resultaten visar också att lägre priser på trålfiskad havskräfta kommer att locka över konsumenter som tidigare köpt burfångad havskräfta. Det innebär att en större mängd havskräfta från trålfisket gör att den efterfrågade mängden burfiskad havskräfta minskar vilket kan ge lägre intäkter för burfisket. Detta har dels fördelningseffekter inom fisket, men det kan också få andra effekter då bur- och trålfiske har olika stor miljöpåverkan. Burfisket har lägre bränsleförbrukning, lägre bifångster och mindre påverkan på havsbotten per fångat kilo. Eftersom en åtgärd som ökar mängden trålad havskräfta kan påverka lönsamheten i burfisket riskerar en sådan åtgärd också att bidra till att miljöpåverkan per kilo fångad kräfta ökar. Även om effekterna troligtvis är små kan det vara problematiskt att införa åtgärder som ensidigt ökar trålfisket. En möjlighet kan vara att också tillåta ett ökat fiske efter burfiskad havskräfta.

Källa

The way the wind blows - Tracing out the demand for Norwegian lobster using instrumental variables, AgriFood Working Paper 2019:8.

Mer information

Cecilia Hammarlund
Tel: 046 222 07 91
E-post: cecilia.hammarlund@agrifood.se

Johan Blomquist
Tel: 046 222 07 89
E-post: johan.blomquist@slu.se

Staffan Waldo
Tel: 046 222 07 92
E-post: staffan.waldo@slu.se

Vad är AgriFood Economics Centre?

AgriFood Economics Centre utför kvalificerade samhällsekonomiska analyser inom livsmedels-, jordbruks- och fiskeriområdet samt landsbygdsutveckling. Verksamheten är ett samarbete mellan Sveriges lantbruksuniversitet och Lunds universitet och syftar till att ge regering och riksdag vetenskapligt underbyggda underlag för strategiska och långsiktiga beslut.

Publikationer

AgriFood Economics Centre ger ut tre typer av publikationer som vänder sig till beslutsfattare, myndigheter och en intresserad allmänhet. **Policy Briefs** är lättillgängliga sammanfattningar av en av våra vetenskapliga publikationer. **Fokus** är kortare analyser och **Rapporter** är längre analyser som även ges ut i tryckt format. AgriFood skriver också vetenskapliga artiklar och working papers som i huvudsak vänder sig till en vetenskaplig publik. Våra publikationer kan beställas eller laddas ned på www.agrifood.se.

Kontakt

AgriFood Economics Centre
Box 730, 220 07 Lund
